

En effektiv kommune i møte med innbyggere og næringsliv

Innstilling fra programforberedende utvalg

1 En effektiv og næringsvennlig 2 kommune

3 Oslo blir stadig inntektsmessig likere andre kommuner. Regjeringens omlegging av inntektssystemet til
4 kommunene har gjort situasjonen for Oslo stadig mer krevende. Samtidig blir Oslo en stadig større by
5 og et større pressområde. Det krever nøktern og effektiv styring av kommunens økonomi, tjenester og
6 prioriteringer. For å drive mer effektivt og kutte kostnadene i kommunen er man avhengig av tydelig
7 styring og klare politiske visjoner. Høyre er et ansvarlig styringsparti. Likevel er det viktig at man ikke
8 utelukkende driver opprydningsarbeid i offentlige etater og byråkratier. I tillegg til nødvendig styring bør
9 man også prioritere viktige og gode prosjekter i kommunen som man kan realisere og som kan gi
10 bedre resultater. Offentlige etater og administrasjon henger etter på digitaliserings og
11 automatiseringsfeltet. Det er viktig at man tenker helhetlig og på tvers av sektorer når man skal
12 digitalisere. Tjenester og administrative oppgaver som kan automatiseres og sentraliseres bør gjøre
13 det.

14 Oslo kommune må moderniseres og effektiviseres for å møte morgendagens utfordringer.

15 **Bedre styring for bedre resultater**

16 For å klare å ruste kommunen for fremtiden og gjøre nødvendig effektivisering kreves tydeligere
17 politiske styringssignaler. Effektivisering i offentlige etater og kommunale virksomheter bør gi
18 positive incentiver og antallet planer og strategier kommunen holder seg med bør reduseres.

19 Våre forslag:

- 20 • At det legges til rette for benchmarking mellom Oslo og lignende kommuner, mellom etater og
21 bydeler, og mellom ledere og ansatte i visse roller.
- 22 • At kommunen, etater og bydeler, ledere og ansatte i visse roller skal styres etter målbare
23 effektmål, slik at kommunen gir best mulig tjenester for pengene.
- 24 • Åpne for incentivordninger for etater og bydeler, avdelinger, ledere og ansatte for å premiere
25 gode resultater på målbare effektmål.
- 26 • Utrede om parlamentarisme eller formannskapsmodell er mest hensiktsmessig for å ivareta
27 demokratiske prosesser i Oslo kommune i fremtiden, sett i lys av blant annet bydelsreformen.
- 28 • «Design to cost» etableres i alle investeringsprosjekter, der bystyret vedtar budsjett først og at
29 innhold og funksjoner realiseres i tråd med dette.
- 30 • Gjennomgå finansieringssystemet mellom etater og bydeler, slik at virksomhetene alltid har
31 incentiv til å effektivisere og spare penger.
- 32 • Profesjonalisere driftsstyrolleren, ved å sentralisere driftsstyrene til én fast komité i de nye
33 bydelsutvalgene, som får driftsstyreansvar for alle grunnskolene i bydelen.
- 34 • Innføre en økonomisk handlingsregel der veksten i administrasjon og årsverk som hovedregel
35 ikke skal være høyere enn det demografien tilsier

- 36 • Gjennomføre en totalgjennomgang av kommunen for å vurdere hvor konkurranseutsetting kan
37 gi bedre og mer effektive tjenester for byens innbyggere.

38

39 **En kommune som tør å prioritere**

40 Når de økonomiske forutsetningene blir mer krevende og kommunens oppgaver mer sammensatte
41 trenger vi politikere som er villige til å prioritere. Det skal være grenser for politikk og politikere bør i
42 større grad enn i dag definere hva som skal være kommunens oppgaver og ikke. Det offentlige kan
43 ikke være alt for alle, men må være der for de som trenger det.

44 Våre forslag:

- 45 • Avvikle fordyrende særkrav for Oslo, herunder Osломodellen, Særskilte Krav for Oslo
46 kommune (SKOK) og Oslo kommunes gatenormal, der staten allerede har laget felles
47 nasjonale krav.
- 48 • Avvikle fordyrende klima- og bærekraftskrav som overstiger statens regler.
- 49 • Avvikle eller kutte i funksjoner i Ruter, blant annet som følge av Enturs nasjonale billettsystem
50 og at IT-løsninger i større grad bør anskaffes i markedet.
- 51 • Etablere faste, rullerende områdegjennomganger for å identifisere forenklings- og
52 effektiviseringstiltak i kommunen, etter inspirasjon fra Solberg-regjeringen.
- 53 • Ikke utvikle infrastruktur og løsninger der markedet allerede tilbyr hylleware.
- 54 • Revurdere nødvendig eiendomsmasse per ansatt som følge av bruk av hjemmekontor og
55 kontorlandskap i virksomheter der dette er relevant.
- 56 • Selge all kommunal svømmehallkapasitet som overgår behovet til svømmeundervisning i
57 skolen, evt. selge inngangsbilletter til selvkost.
- 58 • Avvikle kommunale kulturtilbud som er i direkte konkurranse med private og ideelle
59 kulturinstitusjoner.

60 **Forberedt på fremtiden med hensiktsmessig automatisering**

61 Hensiktsmessig digitalisering og mer automatisering av saksbehandling i kommunen kan frigjøre både
62 tid og ressurser i de offentlige etatene. Spesielt bør det være fokus på å få ned saksbehandlingstiden i
63 plan- og bygningsetaten for å gjøre det enklere og billigere å bygge boliger i Oslo. Digitalisering og
64 automatisering kan også bidra til besparelser i både tid og penger på innkjøpssiden i kommunen.
65 Enkle prosesser kan automatiseres og mer sømløse og hensiktsmessige digitale løsninger kan frigjøre
66 ressurser til andre prioriterte prosjekter.

67 Våre forslag:

- 68 • Offensiv bruk av kunstig intelligens, standardløsninger og digitalisering skal tas i for å
69 redusere saksbehandlingstid, dobbeltarbeid og manuelle rutineoppgaver

- 70 • Gjennomføre en forenklings- og digitaliseringsreform der kommunen effektiviserer 0,5% årlig,
71 som settes av til et fond som finansierer forenklings- og digitaliseringsinitiativ fra kommunens
72 etater og bydeler.
- 73 • Avvikle overtallighetssystemet på administrative og byråkratiske stillinger på grunn av
74 endringene i behov som KI og språkmodeller medfører. Å redusere antallet administrative
75 stillinger må være et mål.
- 76 • Bruke KI til å tilpasse undervisningen til hver enkelt elevs forutsetninger og avlaste lærerne i
77 noen situasjoner.
- 78 • Vurdere bruk av språkmodeller til oversettelse og klarspråkliggjøring av tekst og vedtaksbrev
79 fra det offentlige, der dette kan redusere behovet for oppfølging eller tolketjenester.
- 80 • I større grad pilotere forsøk for digitalisering og effektivisering.

81 Heie på næringslivet

82 Oslos næringsliv er avgjørende for byen vår. Verdiskapingen og arbeidsplassene fra næringsliv og
83 bedrifter er avgjørende for kommunens økonomiske forutsetninger og for at Oslo skal være en
84 attraktiv by og bo i. Det krever at politikerne legger til rette for og forenkler for de som driver
85 næringsvirksomhet i byen. Oslo har i dag en rekke selvpålagte særkrav. Det bør være høy terskel og
86 svært gode grunner til å innføre den typen frivillige egenkrav som fordyrer og forsinker by- og
87 næringsutvikling i kommunen.

88 Våre forslag:

- 89 • Etatene i Oslo kommune skal være mer veiledende og mindre prosessdrivende, og måles på
90 brukerorientering
- 91 • Gjøre gategrunnsleie omsetningsbasert og likt over hele byen. Dette for å gjøre det lettere å
92 forholde seg til for næringslivet.
- 93 • Legge til rette for Én-dør-inn for næringsaktører og innbyggere som vil komme i kontakt med
94 eller søke om tiltak i kommunen.
- 95 • Innføre Oslometeren, som lar serveringssteder benytte den første meteren med uteareal fra
96 egen fasade uten å søke om lov, for å redusere byråkrati og stimulere til byliv.
- 97 • Sørge for en tryggere by ved å ha flere øyne på gatene gjennom levende førsteetasjer og mer
98 aktivitet i byrommet.
- 99 • Tillate digitale skilt i Oslo kommune.
- 100 • Fryse og redusere eiendomsskatten på næringseiendom, med mål om å avvikle den.
- 101 • Gi små og mellomstore bedrifter reell mulighet til å konkurrere om kommunale oppdrag.
- 102 • Bruke benchmarking, konkurranse og en lokal utfordringsrett i standardiserte tjenester, slik at
103 private aktører kan utfordre kommunal drift der de kan levere like god eller bedre kvalitet til
104 lavere kostnad
- 105 • I større grad dimensjonere utdanningstilbudet i Oslo etter næringslivets behov

106 • Lokalisere utdanningstilbudet, særlig innen yrkesfag, til der næringsvirksomheten faktisk
107 finnes.

108 • Liberalisere parkeringsnormen i Oslo næringsvirksomhet, særlig i ytre by, for
109 dagligvarebransjen og plasskrevende handel.

110

111 Utvalget har bestått av: André Støylen (leder), Oscar Husebye, Siri Bogen, Ragnar Thorsteinsson,
112 Jørn Ødegård og Anders Hulbækdal Svensbraaten (rådgiver)

113

114 VEDLEGG

115

116 **Er 40 år nok?**

117 Byrådsordningen i Oslo fyller 40 år i år. Ordningen ble etablert for å bedre styringen av Oslo, skape
118 tydeligere politiske alternativer og bidra til politisk ansvarliggjøring. Fra etableringen i 1986 gikk det
119 bare noen få år før byrådsordningen fikk sin stresstest, gjennom den betydelige omstillingen Oslo
120 kommune måtte gjennom rundt 1990.

121 1990-omstillingen ble gjennomført av et flertallsbyråd, bestående av Høyre, Fremskrittspartiet og
122 Kristelig Folkeparti. Michael Tetzschner utvidet et rent Høyre-byråd til et flertallsbyråd i mars 1990, og
123 dette byrådet styrte til etter kommunevalget i 1991.

124 Dette er det eneste flertallsbyrådet i ordningens 40-årige historie, og varte i ca 20 måneder. Siden
125 2000 har Oslo kun vært styrt av mindretalls koalisjonsbyråd. Også i denne perioden har Oslo vært
126 gjennom omstillinger, som i 2025, da omlegging av inntektssystemet for kommunene ga et betydelig
127 inntektstap.

128 Selv om byrådsordningen i det store har fungert, er det likevel flere forhold som gjør at Høyre bør
129 gjøre en grundigere vurdering av om den er et hensiktsmessig styringsverktøy fremover:

- 130 • Mindretalls koalisjonsbyråd er politisk kronglete – og økonomisk kostbart. Det skal først lages
131 politiske kompromisser i byrådet, og deretter skapes flertall i bystyret. Byrådets støttepartier
132 får uforholdsmessig stor innflytelse i budsjettprosessen, ofte også med gjennomslag utover
133 selve budsjettet. Ref Rødts gjennomslag for forbudet mot «profitt i velferden», som partiet var
134 alene om å mene.
- 135 • Byrådssystemet er til hinder for bredt samarbeid. Opposisjonens rolle i et parlamentarisk
136 system er ikke å bidra til flertall, men å være i opposisjon til byrådet. Det blir få eller ingen
137 samarbeid «over midten» og byrådet (uansett politisk farge) tvinges til å bli enige med sine
138 støttepartier.
- 139 • Synkende oppslutning om de to store partiene, og et mer fragmentert bystyre, øker
140 innflytelsen til små støttepartier. Byrådsmodellen er ikke tilpasset en situasjon der det ledende
141 byrådspartiet er mindre enn summen av koalisjonspartier og støttepartier.
- 142 • Direkte instruksjonsmyndighet for den enkelte byråd, gir et politisk styringsverktøy som kan
143 være effektivt når det brukes riktig. Men det er også sårbart for enkeltbyråder med en egen
144 agenda. Byrådslederens mulighet til å skifte ut enkeltbyråder, er i realiteten begrenset for
145 byråder fra samarbeidspartier.
- 146 • Oslo er i minste laget for en parlamentarisk struktur. Det krever en betydelig administrasjon for
147 en byråd å skulle være politisk ansvarlig overfor bystyret på alle områder. Sammenlignet med
148 departementene, er byrådsavdelingene små. For små til å være tilstrekkelig støtte for en
149 byråd når alle saker kan bli politiske, men kanskje for store i forhold til det som er nødvendig
150 for å styre byen.
- 151 • Byrådet blir en forsvarer av administrasjonen. Siden byrådet er politisk ansvarlig på alle
152 områder, går det politikk i flere saker enn det som burde være nødvendig. Byrådspartiene får
153 en politisk belastning også for saker som i andre kommuner er mer administrative.

154 La oss ta skolestruktur som et eksempel. I vanlige kommuner vil kommunedirektøren (rådmannen)
155 legge frem et administrativt forslag til strukturendringer, når økonomien eller elevtallsutviklingen krever
156 det. Dette forslaget kommer så til politisk behandling. Gjerne med betydelig oppmerksomhet, og der
157 det politiske flertallet må ta en belastning for sitt vedtak. Men der endringer faktisk gjennomføres. Ref
158 skolestrukturen i Innlandet.

159 I Oslo er det en politisk ansvarlig byråd som legger frem et forslag for byrådet, og som kan gjøre
160 tilpasninger i administrasjonens forslag før diskusjon i byråd. Så blir det en dragkamp mellom
161 byrådspartiene, for å unngå de mest kontroversielle forslagene. Deretter kommer det et nedtonet
162 forslag til bystyret, der det blir nye forhandlinger for å få flertall. Resultatet av alle disse politiske
163 rundene er da gjerne at det ikke gjøres særlig store endringer. Men der byrådspartiene underveis
164 likevel har tatt en stor politisk belastning.

165 *Alternativ organisering*

166 Man kunne i Oslo tenke seg en modifisert formannskapsmodell, ved å etablere et organ av
167 heltidspolitikerne i bystyret (ordfører, varaordfører og utvalgsledere og -nestledere). Dette utvalget kan
168 ha delegert fullmakt for de politiske beslutningene som i dag tilligger byrådet. I tillegg til finansutvalgets
169 oppgaver (i alle fall behandling av budsjett), samt forretningsutvalgets oppgaver. Utvalget skal ikke ha
170 direkte instruksjonsmyndighet, men styre gjennom politiske beslutninger og en kommunedirektør som
171 utøver. Kommunedirektøren fremmer alle saker til dette utvalget (også de som går videre til bystyret).

172 Denne modellen vil gi et tydeligere skille mellom politikk og administrasjon, vil trolig være mindre
173 kostnadsdrivende, og vil innebære en større forpliktelse for alle bystyrepartier å finne flertall (selv om
174 ordførerens parti i realiteten fortsatt vil ha det største ansvaret for å skape flertall).

175